

Läroplanskoppling
finns på sista sidan

Lärarhandledning

Slaveriets historia: År 476 till 1375 – Bortom öken

Längd: 52 min

Ålder: 14 år och uppåt

Ämne: Historia, Samhälls-
kunskap, Geografi

Språk: Engelskt tal med val-
bar svensk text

Produktionsland:
Frankrike, 2017

Svensk distribution:
Filmo, 2019

Ansvarig utgivare:
Sandra Ortíz del Gaiso

Filmnr: EDU0141

Nyckelord

slavhandel • Roms fall
arabisk erövring
islam • förtryck
slavrutter
krigsfångar

Filmserien om slaveriets historia är indelad i fyra delar som följer fyra olika tidsepoker som steg för steg följer utvecklingen av slavhandeln från antiken fram till våra dagar. Vi får se hur slavhandeln förändras över tid och förflyttas från svarta havet till den afrikanska kontinenten där man menar att rasismen skapas av slaveriet och inte tvärtom. När väl slavhandeln etablerats i Afrika och domineras av européerna förändras hela kontinenten söder om Sahara.

När slavhandeln till slut blir olaglig fortsätter man ändå att använda och föda upp slavar på de amerikanska kontinenterna fram till det amerikanska inbördeskrigets slut och den illegala slavhandeln fortsatte att blomstra och inbringa enorma summor trots att den brittiska flottan försökte bekämpa handeln. Slaveri och slavhandel är något som funnits genom hela mänsklighetens historia och som fortfarande existerar i våra dagar.

Referat för filmen finns på nästa sida.

Referat

Slaveriets historia: År 479 till 1375 – Bortom öken

Innan slavhandeln koncentrerades kring den afrikanska kontinenten var de flesta slavar från områdena kring Kaukasus och Krim och bestod främst av slaviska folk, därav ordet slav. Vid Romarikets fall var enligt experterna de flesta slavar ljushyade människor från östra Europa. Detta kom dock att förändras när Egypten erövrades under den stora arabiska expansionen, något som förändrade de existerande handelsvägarna och ökade efterfrågan på arbetskraft.

I den första filmen får vi följa hur handeln med slavar under den arabiska storhetstiden. Handeln gick längsmed Nilen och genom olika handelsvägar genom Sahara. Det började dock inte som människohandel utan handlade till en början om krigsbyte i form av slavar.

När efterfrågan ökade blev handeln med slavar allt mer lönsam och utbredd. De arabiska rikena blev allt mäktigare och i och med det påbörjades allt större projekt som exempelvis konstbevattningen kring Bagdad. Detta ökade efterfrågan på slavar allt mer och handels-

nätverken utvidgades allt längre bort. Vi får även följa hur slavuppror skakade kalifatet och hur detta slås ned.

Efter detta försökte man dela upp slavar i mindre enheter som i hushållen för att minska risken för uppror. Eftersom man eftersträvade att konvertera människor till den rätta tron och man samtidigt inte fick ha muslimer som slavar uppstod problem när hela folkgrupper konverterade. Slavhandeln flyttade därför allt längre bort till bortre Nubien och Timbuktu i det mäktiga Maliriket.

Precis som vi kommer se senare i Afrikas historia får vi se hur olika folkgrupper ställs mot varandra och säljer varandra som slavar, slavar som sedan oftast hamnar där efterfrågan är som störst som vid denna tid främst är Bagdad och Kairo.

I slutet av filmen berättar olika människor i Centralafrika om hur de fortfarande diskrimineras på grund sin etnicitet och vi får även se hur människor fortfarande behandlas som handelsvaror på dessa uråldriga slavrutten.

Arbeta med filmen

Slaveriets historia: År 479 till 1375 – Bortom öknen

Före filmvisning

Begrepp:

Triangelhandeln, rasism, missionera, urbefolkning, segregering, konvertera, förtryck, apartheid.

Innan filmerna kan man undersöka hur många slavättlingar det lever i de olika arabiska länderna. Det skiljer sig ganska mycket från land till land, detta kommer filmen att svara på efterhand. Detta är av intresse för alla tre ämnen och man kan använda olika förklaringsmodeller. Hur är det nu? Finns det skillnad på hur dessa människor lever? Socioekonomiskt, kulturellt, politiskt.

Du kan jämföra forna slavländers mot andra länders kultur och politik både innan och efter filmen för att på så vis visa på hur mycket slavhandeln påverkat många samhällen under hundratals år och fortfarande gör idag. Samhällsstrukturen i USA ser exempelvis väldigt annorlunda ut jämfört med hur det ser ut i exempelvis Kanada eller i Norge.

Frågor efter filmvisning

1. Vad händer efter Roms fall?
2. Varför var slaveriet så viktigt under antiken?
3. Varför började man hämta slavar ifrån just Afrika?
4. Hur såg man på slavar? (Om man tittat på flera filmer kan man även fråga sig hur synen på slavar och slaveri förändrades)
5. Var det skillnad på hur man behandlade slavar och hur man behandlade djur?
6. Vilka faror fanns det med så stora slavpopulationer i städerna?

Arbete efter filmen

Gruppuppgifter:

1. Beskriv hur konsumtionsmönster i Europa kom att betyda så mycket för slavhandelns utveckling. Förklara vilka marknadsekonomiska mekanismer som triggas och berätta i kronologisk ordning vad som händer och vad som orsakar vad.
2. Hur ser det ut idag? Styr marknadskrafterna lika mycket nu som då? Beskriv hur ni själva eller människor i er närhet bidrar till att främja ett system där barnarbete och slaveri fortfarande är ett vanligt förekommande fenomen. Tänk på hur ni själva och människor i allmänhet konsumerar. Finns det likheter? Går det att dra några paralleller?
3. Nästan överallt i världen är mörkhyade människor utsatta för diskriminering enbart för sin hudfärg. Går det att se något samband till slaveriets historia? När, hur och varför uppstod rastänkande? Ta både ekonomiska, religiösa och politiska faktorer i beaktande.
4. I exempelvis USA är det förbjudet att diskriminera människor utifrån en mängd olika faktorer. Trots olika lagar och förordningar fortsätter landet att vara segregerat. Det är likadant i Sydafrika där den svarta befolkningen är i majoritet. I USA avskaffades raslagarna på 1960-talet och i Sydafrika avvecklades apartheid så sent som 1994. Hur kommer det sig att det fortfarande förekommer diskriminering och så stora socioekonomiska skillnader mellan olika befolkningsgrupper?

Sök vidare

Slaveriets historia: År 479 till 1375 – Bortom öknen

Länktips

Världens Historia

[Så startade kampen mot slaveriet](#)

Svenska Dagbladet

[Samlade artiklar om slaveri](#)

Mänskliga rättigheter

[Slaveri då och nu - Rätten till frihet](#)

Populär Historia

[Slavar i södern men inte i norr](#)

Populär Historia

[Medborgarrättsrörelsen i USA](#)

Svenska Dagbladet

[Skolsegregation lever kvar i USA - 50 år efter lag Inte mycket har hänt sedan HD avskaffade rasdiskriminering](#)

Svenska Dagbladet

[FN-rapport: Israel har infört apartheid](#)

Mises

[Tio anledningar att inte avskaffa slaveri](#)

Populär Historia

[Slavhandeln över Atlanten](#)

Studiebesök

Etnografiska museet, Stockholm:

www.varldskulturmuseerna.se/etnografiskamuseet/skola-larande/

Filmtips

En delad stad

Finns på filmochskola.se.

Raskortet

Finns på filmochskola.se.

filmochskola.se

Se filmer och handledningar

Facebook

Följ för inspiration och tips

Nyhetsbrev

Prenumenera för information

filuo

Varumärke

under Film och Skola

Varumärke

under Film och Skola

Läroplanskoppling

Slaveriets historia: År 479 till 1375 – Bortom öken

Filmen *Slaveriets historia* passar bra för undervisning i ämnena historia och samhällskunskap i grundskolan och gymnasiet och i viss mån geografi. Nedan förslag på centralt innehåll från Lgr11 och gy11, se www.skolverket.se.

Historia, åk 7-9, syfte

- Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin historiska bildning och förmåga att använda historia som en referensram för att förstå frågor som har betydelse för nuet och framtiden, samt för att analysera historiska förändringsprocesser ur olika perspektiv.
- Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla förståelse av olika tiders levnadsvillkor och förklara människors roller i samhällsförändringar.
- Undervisningen ska bidra till insikt i att varje tids människor ska förstås utifrån sin tids villkor och värderingar.
- Undervisningen ska därför ge eleverna möjlighet att utveckla förståelse av och värdera hur olika människor och grupper i tid och rum har använt historia, samt möjlighet att reflektera över kulturarvets betydelse för identitets- och verklighetsuppfattning.

Historia, åk 7-9, centralt innehåll

Forna civilisationer, från förhistorisk tid till cirka 1700

- Jämförelser mellan några högkulturers framväxt och utveckling fram till 1700-talet, till exempel i Afrika, Amerika och Asien.
- Antiken, (dess utmärkande drag) som epok och dess betydelse för vår egen tid.
- Vad historiska källor från någon högkultur, till exempel i Asien eller Amerika, kan berätta om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män.

Hur historia används och historiska begrepp

- Hur historia kan användas för att skapa eller stärka nationella identiteter.
- Hur historia kan användas för att förstå hur den tid som människor lever i påverkar deras villkor och värderingar.
- Vad begreppen kontinuitet och förändring, förklaring, källkritik och identitet betyder och hur de används i historiska sammanhang.

- Några historiska begrepp, till exempel antiken, mellankrigstiden, efterkrigstiden och kalla kriget samt olika syn på deras betydelse.

Historia, 1a1, 50p

Centralt innehåll

- Den europeiska epokindelningen utifrån ett kronologiskt perspektiv. Förhistorisk tid, forntiden, antiken, medeltiden, renässansen och upplysningstiden med vissa valda förändringsprocesser och fördjupningar.
- Historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. Olika perspektiv utifrån till exempel social bakgrund, etnicitet, generation, kön och sexualitet.

Historia, 1a2, 50p samt 1b 100p

Centralt innehåll

- Olika historiska frågeställningar och förklaringar när det gäller långsiktiga historiska förändringsprocesser i ett kronologiskt perspektiv som speglar både kontinuitet och förändring, till exempel befolkningsutveckling, statsbildning, jordbrukets utveckling och olika syn på människors värde, på makt och på könsmonster.
- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, teknisk utveckling, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter och jämställdhet men också kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem.
- Hur individer och grupper använt historia i vardagsliv, samhällsliv och politik. Betydelsen av historia i formandet av identiteter, till exempel olika föreställningar om gemensamma kulturarv.

Läroplanskoppling

Slaveriets historia: År 479 till 1375 – Bortom öken

Historia 2a, 100p samt 2b, 100p

Centralt innehåll

- Tematiska fördjupningar när det gäller historiska frågeställningar av betydelse för individer, grupper och samhällen, till exempel lokalhistoria, global migration och kulturmöten, olika historiska världsbilder, synen på jämställdhet och människors värde, moderna mediers framväxt samt resursutnyttjande och människors förhållande till naturen.
- Historiska begrepp och förklaringsmodeller och deras tillämpning på olika historiska frågeställningar.
- Hur historia används inom olika kulturformer. Betydelsen av olika historiska teman inom olika genrer, till exempel film, litteratur och musik samt inom olika former av ungdomskultur.

Historia 3, 100p

Centralt innehåll

- Någon global förändringsprocess under 1800- och 1900-talen. Dess konkreta förlopp samt konsekvenser för samhällen, grupper och individer på regional eller lokal nivå.
- Hur historia används inom kulturarvssektorn, till exempel arkiv, bibliotek och museer utifrån ett regionalt eller lokalt perspektiv.

Samhällskunskap, åk 7-9, syfte

- Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla en helhetssyn på samhällsfrågor och samhällsstrukturer. I en sådan helhetssyn är sociala, ekonomiska, miljömässiga, rättsliga, mediala och politiska aspekter centrala.
- Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att se samhällsfrågor ur olika perspektiv. På så sätt ska eleverna utveckla förståelse för sina egna och andra människors levnadsvillkor och betydelsen av jämställdhet.
- Reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar, analysera och kritiskt granska lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv och reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden.

Samhällskunskap, åk 7-9

Rättigheter och rättsskipning

- Hur mänskliga rättigheter kränks i olika delar av världen.

Samhällsresurser och fördelning

- Hur länders och regioners ekonomier hänger samman och hur olika regioners ekonomier förändras i en globaliserad värld.
- Skillnader mellan människors ekonomiska resurser, makt och inflytande beroende på kön, etnicitet och socioekonomisk bakgrund. Sambanden mellan socioekonomisk bakgrund, utbildning, boende och välfärd. Begreppen jämlikhet och jämställdhet.

Samhällskunskap, 1b, 100p

Centralt innehåll

- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.

Samhällskunskap, 2, 100p

Centralt innehåll

- Nationalekonomiska teoriers framväxt och genomslagskraft utifrån historiska villkor och motsättningar, till exempel merkantilism, ekonomisk liberalism, marxism, keynesianism och monetarism. Frågor om tillväxt, makt, inflytande, ett hållbart samhälle, digitalisering, miljö och resursfördelning i relation till de ekonomiska teorierna.
- Det nutida samhällets politiska utveckling utifrån historiska ideologiska villkor, till exempel mänskliga rättigheter, nationalism, kolonialism och jämställdhet, i relation till maktfördelning och ekonomiska villkor. Frågor om aktörens handlingsfrihet kontra strukturella villkor.
- Tematisk fördjupning i samhällsfrågor.
- Tillämpning av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder i arbetet med komplexa samhällsfrågor.

Läroplanskoppling

Slaveriets historia: År 479 till 1375 – Bortom öken

Samhällskunskap, 3, 100p

Centralt innehåll

- Globalisering och dess betydelse utifrån ett demokratiskt, ekonomiskt och politiskt perspektiv samt för individer, grupper och nationer. Analys av utmaningar som individen, nationen och jorden står inför i en globaliserad värld.
- Tillämpning av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder i arbetet med komplexa samhällsfrågor.

Syfte för samtliga Samhällskunskapskurser, Gy11

- Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska syfta till att eleverna breddar, fördjupar och utvecklar kunskaper om människors livsvillkor med utgångspunkt i olika samhällsfrågor. Politiska, sociala och ekonomiska band sammanlänkar i dag människor i olika samhällen över hela världen. I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om frågor som berör makt, demokrati, jämställdhet och de mänskliga rättigheterna.
- Kunskaper om historiska förutsättningar betydelse för dagens samhälle samt om hur olika ideologiska, politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer.
- Förmåga att analysera samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder.

Geografi, åk 7-9, centralt innehåll

Livsmiljöer

- Jordens klimat- och vegetationszoner samt på vilka sätt klimatet påverkar människors levnadsvillkor.
- Var olika varor och tjänster produceras och konsumeras samt hur varor transporteras. Hur människors försörjning och handelsmönster har förändrats över tid.

Miljö, människor och hållbarhetsfrågor

- Förekomst av och orsaker till fattigdom och ohälsa i olika delar av världen.